

vrši se veliko posvetovanje vseh ministrov na Dunaji, naših in ogerskih. Posvetujejo pa se pod predsedništvom samega cesarja o tem, katerih železnic bi še trebalo postaviti, da bi se hitreje vojaki prevažali na meje proti sovražnikom! — Ogerskih poslancev je mnogo napravilo zavezo med seboj, da bodo nevarnemu naraščanju Judov nasprotovali. V Oseku je nek Jud sodnik. Nekemu trgovcu je v železniških vagonih na poti od Broda v Osek 150 svinj se zadušilo; lastnik toži in pozove nekega g. Pfeiferja za pričo. Ko sodnik Jud tirja prisego, odbije Pfeifer zahtevanje rekoč: kot kristijan ne prisegnem pred Judom.

Vnanje države. Francozi so res sklenoli vse prince iztirati; vendar nova postava še ne obvelja precej, ker starešinstvo nasprotuje. Zaprti princ Napoleon je zbolel pa izpustiti ga nečejo. Moral bode zagovarjati se pred sodnijo. — Nemški cesar Viljelm in njegov Bismark bolečata pa vkljub temu se močno zanimata za politične in vojaške reči. — Ruski car naznanja v posebnem pismu do naroda ruskega, da bode se dal maziliti in kronati s cesarico vred v Moskvi dne 27. maja. Okolo Varšave delajo pripravo, da precej spomladi lahko začnejo šance navažati. Papež so pisali nemškemu cesarju, da radi vse storijo in dovolijo v dosego cerkvenega miru na Nemškem, vendar tirjati se ne sme, česar naslednik sv. Petra dovoliti ne more. Za katoličane na Ruskem potrdijo papež kmalu več novih škofov. — Srbski kralj osnoval je nov red za odlikovanja (orden). Imenovan bode: red belega orla. — V Carigradu so vojaki silno nevoljni, ker uže dolgo niso prejeli nobene plače, 2000 bab, večjidel vojaških vdov, pa je napalo hram finančnega ministra in kričaje in razsajaje tirjalo podpore. Moralo je vojaštvo s policaji nad zdivljane ženske in odpoditi, se v brez podpore. Slišati je tudi o zarotnikih, kateri hočejo sedanjega sultana odstaviti ali celo ubiti. — V Arabiji razsaja kolera, posebno v Mohamedovem mestu, v Meki.

Za poduk in kratek čas.

Jezik v ljudskih šolah na Slovenskem.

(Odkritosrčna beseda slovensk. kmetu.)

Zapisal dr. Jos. Serbec.

III. Dobro v materinščini izšolani ljudje lahko dobijo povsod službe, če tudi se v malih šolah niso učili: ich gehe, du gehst itd. V nemškem Gradei, v gornje-štajerskih rudah je veliko tisoč slovenskih hlapcev, dekel in delavcev. Mnogi si zaslužijo dokaj denarjev, da si potem v zmiraj ljubljeni slovenskeji domačiji kupijo kakšno posestvo. Veliko naših ljudi si lahko tudi na slovanskem jugu, na Hrvatskem, Srbskem, Bol-

garskem dobi služeb pa jim ni treba znati nemški. Dosti je, če so v ljudskih šolah se dobro izučili.

Tedaj pri vseh tistih otrocih, ki z 12. ali 14. letom popolnoma izstopijo iz male šole, ni treba več, kakor da so v slovenščini vajeni in podučeni o vsem potrebnem. Kamorkoli jih potem postaviš, povsod si bodo vedeli pomagati, in če bo jednemu ali drugemu pozneje treba, da zna nemški, vsaj se tega v pol letu od samega sebe nauči. Za to mu ni treba ljudskih učiteljev, da izve, da je hiša po nemški „Haus“, pes „Hund“, itd. Tega se v vsakdanjem življenji lahko in gotovo nauči. Za to praktično učenje nemškega jezika ni treba ljudskih učiteljev, niso za to plačani!

Kaj pa je s tistimi naših otrok, ki grejo po dokončanih ljudskih šolah v latinske ali v realne šole?

Tudi na to je lahko odgovoriti. Šole so osnovane zavoljo otrok, ne pa zavoljo profesorjev. Tedaj morajo profesorji tako učiti, kakor je otrokom najkoristneje in najlažje.

Če tedaj otroci v slovenščini in v vseh predmetih ljudskih šol dobro podučeni pridejo v srednje šole (gimnazije, realke), jih morajo podučevati slovenščine zmožni profesorji ne pa tujci, ki niti slovenski ne znajo, niti nimajo srca do našega ljudstva, in pogrešajo ljubezni do naših šeg, do našega jezika.

Slovenskim, mladim dijakom ali študentom se morajo dati slovenskega zmožni in Slovenca ljubeči profesorji in zdaj še le začne tisti čas, ko se boljše doraslemu otroku tudi lahko več naloži. V teh srednjih šolah naj se poprimejo tudi nemščine, ali pri Terstu in Gorici italijanskega jezika.

V 8. letih srednje šole mora se pa otrok ali mladenec popolnoma naučiti nemščine, ker nobeden ne bo tajil, da mora tak, ki postane uradnik ali duhovnik ali profesor v Avstrijskem cesarstvu, tudi nemški znati popolnoma. —

Tako potem dobimo na zadnje samo takih uradnikov, duhovnih in posvetnih učiteljev, kateri so popolnoma zmožni slovenskega jezika, in nobenemu ne bode več na misel prišlo pošiljati med slovensko ljudstvo nemške tožbe, nemške razsodbe in ukaze. Nobeden nemški razglas se ne bode več nabil na tabli pri županski pisarni v slovenskeji vasi, nobeden ne bo več hodil z nemškim dekretom od Poncija do Pilata, dokler ne najde kakega tolmača, ki mu krivo ali resnično raztolmači tuje besede, nobeden protokol ali zapisnik ne bode več se pisal pri uradih v drugem jeziku, kakor v tistem, v katerem stranka sama govori, in vsaka priča bo potem vedela, kaj podpiše, če se jej prečita slovenski zapisnik, vsak, ki podpiše dolžno pismo ali

kupno pogodbo, bode poznal vsako besedo, ktera stoji v dotičnem pismu.

Vsaj veste vsi, kolikor zmotnjav, nesreče pa tudi goljufije se je že zgodilo, da je Slovenec podkrižal ali podpisal nemško pisanje, koliko krat se čuje v pravdah, da se je Slovincu drugače v slovenski jezik pretolmačilo dotično pismo, kakor se je glasilo v nemščini!

Razvijati se more narod samo, če se mu poda dušna hrana v maternem jeziku. Srečen isti narod, ki ima dovolj mož, ki mu pišejo dobre knjige in časnike v svojem lastnem jeziku. Srečen narod, v katerem najvišji in najubožniši rad sega po knjigah in časnikih za svoj poduk in za oblaženje svojega srca!

Uže zdaj se vidi velika razlika med takim slovenskim kmetom, ki dosti kaj bere, in tistim, ki nič ne čita. Kakor se prvi uči gospodariti, varčno živeti, in se ogibati grdih besed in grdega obnašanja, tako ostaja drugi surovina, razuzdanec in zapravljevec.

Kolikokrat divjajo naši fantje po vaseh, se pretepajo, ubijajo in kako britko je potem slisati, da je ta ali oni vrli fant ali ubit, ali tako ranjen, da ostane za vse življenje nesrečen! — Drugi vrli fantje pa morajo v ječo zavoljo hudodelstva težkega telesnega poškodovanja ali zaradi uboja, pa morajo tam živeti v tovaršiji s tatovi in tolovaji, kjer se gotovo nič dobrega ne učijo.

Navadimo pa fante v šoli toliko, da vsak rad v prostih urah bere dobre knjige in časopise, bode jih kmalu sram obnašati se kakor divjaki in grdo govorjenje in hujskanje med njimi bode začelo ponehavati.

Vse to kaže boljše prihodnost našim otrokom, ako se pametno v malih letih podučujejo v vsem koristnem in dobrem, kar je pa mogoče le v maternem jeziku. To bode zdaj vsakemu dovolj jasno. Občna omika prodere v naše kmečke in mestne hiše le, če nas podučujejo naši slovenski učitelji v našem premilem maternem jeziku.

Naš narod je po duhu in telesu od Boga prav obdarjen, posebno dosti bolje obdarjen, kakor nemški narod. Ako dobi še svojo naravno hrano, to je če bode ves poduk in pa vse uradovanje opravljajo se v slovenskem jeziku, potem bomo pravi biser v cesarske kroni avstrijskeje.

Znanje, umno gospodarstvo, varčnost, treznost, blagostanje in pravi krščanski duh se bo nahajal v vsaki hiši in bajti. Vsaki bode ponosen na to, da je Slovenec. Ohranili si bomo svojo narodnost in s tem pa tudi svoje čednosti in celo svojo prihodnost.

Ljubi slovenski očetje in matere! Prevdarjajte te besede! Iz njih se vidi, česar je treba Vam in Vašim otrokom, iz njih se vidi kdo je vaš pravi prijatelj, namreč da so Vaši

pravi prijatelj le tisti slovenski gospodje, katerih nikolini sram, izreči pred vsem svetom, da so Slovenci, in katerih ni strah potegovati se za pravice Slovencev, akoravno imajo zavoljo tega trpeti veliko hujskanja, napadov in obrekovanja od strani naših odpadnikov in nekterih nam sovražnih Nemcev. Vsaj nebi radi in neustrašljivo preterpeli vseh teh britkostij, če ne bi vedeli, da se borimo za bodočnost krepkega, bistrumnega pa dozda nesrečnega naroda slovenskega, kateri narod se pa bode in mora okrepčati v vsem, če le povsod spozna svoje prave prijatelje svoje prave učitelje!

Smešnica 6. Lovec čepi za prelazom in čaka lisjaka pa ga ne more dočakati. Nevoljen vzdigne se, da bi čez prelaz skočil, pa o joj! tudi lisjak hoče od one strani ravno tam čez prelaz mahnoti in trčita obadva z nosovi tako močno vkup, da se vsak na svoji strani pogubi.

Rodoslav Rižnar.

Razne stvari.

(Milostljivemu knezu in škofu) najponižnejšo zahvalo izrekajo č. gg. župniki v Rušah, na Ptuskeje gori in pri č. oo. minoritih v Ptuiju za darovani denar, kateri so dne 18. januarja t. l. vestno razdelili med uboge rodbine.

(Javna zahvala.) Preč. g. Lovro Potočnik, dekan v Gornjemgradu, blagovolili so šolsko bukvarnico v Vočni pri Gornjemgradu z zdatno zbirko podučljivih knjig pomnožiti. Presrečna zahvala! — Bog povrni!

Vočna, dne 3. svečana 1883.

Peter Strmčnik,

krajni šolski ogleda.

B. Dedič,

učitelj.

(Mariborska čitalnica) začne v nedeljo 11. febr. postne jour-fixe. Prvič govori č. g. dr. Mlakar o glasovitej judovski knjigi: Talmud!

(Goljufanje ubogih rezervistov) očitajo županu Matijecu v Skomrih in Vitanjskemu pisaču Praunseisu. Bila sta uže pred sodnijo celjsko poklicana, pa sta prišla drugi dan zopet domov nazaj. Sodnijska preiskava se toraj ne vrši z njima v zaporu, ampak bila sta po prvem zaslišanji domov puščena. Praunseis se je baje na potu prehladil in zbolel.

(Stročja ves) pri Ljutomeru dobila je narodnjaka za župana; tem leži bodo pozabili nemškutarja, ki je rekal sosrenjčanom: „tumer pauer“. Zastran računov pa zavračamo dopisnike h dotičnim gospodkam.

(Od sv. Ilja pri Velenji) pišejo č. g. župnik, da jim ni bilo znano, kar je učitelj Kunstič na koru nganjajal pa da pride kmalu vse v najbolji red. Želijo pa, da se kaj takega vselej najpoprej Jim naznani.